

نظری اجمالی بر بازار جهانی چای

۱

مقدمه :

چای یکی از اقلام مهم واردات کشور میباشد که به لحاظ اهمیت آن در ترکیب و ذائقه غذایی مردم کشورمان، تقریباً " جزو کالاهای اساسی محسوب میگردد . کشور ما با دارا بودن حدود ۱ درصد جمعیت جهان حدود ۴ تا ۴/۵ درصد از مصرف کل چای جهان را بخود اختصاص داده است و این درحالیست که حدود ۱/۳ از مصرف داخلی چای کشور از طریق واردات تامین میگردد . چای را میتوان جزو کالاهای عمده مورد مصرف عموم دانست، بگونه‌ای که هزینه مصرف چای ، رقم نسبتاً قابل توجهی را در مخارج کل گروههای کم درآمد تشکیل میدهد .

طبقه بندی انواع چای

بطور کلی انواع چای مورد مصرف در جهان از نظر طرز تهیه و مراحل آن که در فرآیند تولید طی میکنند به دو دسته " تمام تخمیری " مانند چای سیاه معمولی و " نیمه تخمیری " مانند چای سبز (۲) و اولنگ (۳) تقسیم میشوند . همچنین چای سیاه میتواند

-
- (1) BLACK TEA
 - (2) GREEN TEA
 - (3) O LONG TEA

بروش ارتدکس معمولی (۱) و یا بروش "C.T.C." (۲) تهیه شود هندوستان و کتیا از تولیدکنندگان عمده جای "C.T.C." میباشند در میان کشورهای مصرفکننده جای سیاه درخاورمیانه کشورهای مصر و سودان مصرفکننده جای "C.T.C." و کشورهای ایران، عراق و سوریه عمدتاً مصرفکننده جای ارتدکس معمولی میباشند. بهر حال جای تولیدشده میتواند بصورت فله (۳)، پاکتی (۴)، کیسه‌ای (۵) و یا جای فوری (۶) عرضه و مورد مصرف عموم واقع شود. البته مصرف جای فوری بیشتر در کشورهای اروپائی و آمریکائی رواج دارد، مصرف این نوع جای شباهت زیادی به مصرف قهوه دارد. قسمت اعظم مصرف جای در کشورهای چین، ژاپن و اندونزی را مصرف جای سبز تشکیل میدهد، این نوع جای اساساً کم رنگ بوده و لی دارای طعم و عطر بسیار مطبوعی میباشد.

(۱): در طریقه چایسازى بروش رسمى یا ORTHODOX تمام مراحل معمول چایسازى مانند پلاس، مالش، تخمیر و خشک کردن بطور کامل روی برگ سبز جای صورت میگيرد. محصول جای ایران بطریقه ارتدکس تهیه و مصرف میشود.

(۲): این نوع جای در ایران معمول نیست و از نظر شکل ظاهری شباهتی به جای ارتدکس معمولی ندارد زیرا دانه‌های آن بسیار خرد شده (CUT)، شکسته (Tear) و پیچیده (curl) میباشند. با حذف مرحله پلاس در این روش برگهای پلاسیده نشده‌آنها توسط ماشینهای لگ کاتریاستی سی تغییر شکل یافته مختصری تخمیر میشوند و پس از آن خشک میگردند.

(3) BULK

(4) PACKED TEA

(5) TEA BAGS

(6) INSTANT TEA

چای همچون قهوه و کاکائو در زمره رایج ترین نوشابه های تغذیری مورد مصرف مردم در اکثر کشورهای جهان میباشد. اگرچه اهمیت غذایی این ماده کمتر قابل ذکر است ولی تاثیر تغذیری نیکن یا کافئین موجود در چای بر روی سیستم عصبی انسان اولین دلیلی است که انسان چای را بعنوان یک آشامیدنی مورد استفاده قرار داده است.

کافئین روی سلسله اعصاب و ماهیچه ها از جمله ماهیچه های قلبی و کلیه اثر میگذارد، تاثیر آن در سلسله اعصاب بصورت افزایش فعالیتهای دماغی و احساسی، رفع خستگی های فکوری، تحریک مراکز تنفسی و راحتی حرکات عضلانی بروز میکند. کافئین مدر بوده و به علت اتصاع رگهای کلیوی موجب طبیعی یا پائیسین نگهداشتن فشار خون میشود. چای دارای ویتامینهای متعددی است که جز و ویتامینهای گروه "B" میباشد. برگ تازه چای همچنین به مقدار فراوان ویتامین "C" (اسید آسکوربیک) و ویتامین "P" دارد، اما ویتامینهای چای دم کرده اهمیت زیادی ندارد.

سطح زیر کشت چای در جهان

در سال ۱۹۸۴ حدود ۲/۷۸ میلیون هکتار به کشت چای

(۱): س - آر هالر "راهنمای کشت و بازاریابی چای، (تهران: بنگاه نشر و ترجمه کتاب، ۱۳۴۷) .

اختصاص داشت. از این مقدار حدود ۹۴/۷ درصد به کشورهای در حال توسعه و بقیه (۵/۳ درصد) به کشورهای توسعه یافته تعلق داشت. در این سال کشورهای توسعه یافته سرمایه داری با ۲/۴ درصد سطح زیر کشت، ۴/۹ درصد تولید جهانی را به عهده داشتند، در حالیکه کشورهای در حال توسعه غیرسوسیالیستی با داشتن ۴۵ درصد سطح زیر کشت جهانی، ۶۷/۳ درصد درتولید جهانی جای سهم داشتند، کشورهای سوسیالیستی با ۵۲/۶ درصد سطح زیر کشت جهانی بدلیل عملکرد بسیار کم کشور چین تنها ۲۷/۹ درصد درتولید جهانی جای سهم دارند. با توجه به اینکه حدود ۷ سال طول میکشید تا یک بوته جای به باروری کامل برسد، افزایش تولید آن در کوتاه مدت از طریق افزایش سطح زیر کشت ممکن نیست ولی میتوان با افزایش عوامل بهزراعی در مزرعه و بالا بردن راندمان در کارخانه بازده تولید را افزایش داد. حدود نیمی از سطح زیر کشت جای در چین قرار دارد و دیگر کشورهای مهم از این بابست هندوستان، سریلانکا و در مراحل پائین تر، ترکیه، اندونزی، شوری، کنیا، ژاپن، ویتنام، بنگلادش، آرژانتین و ایران میباشند. ۸۸ درصد چایکاری جهان در آسیا (با ۸۰ درصد تولید جهانی)، ۷ درصد آفریقا (با ۱۰ درصد تولید جهانی)، ۱/۹ درصد در آمریکای جنوبی (با ۲/۶ درصد تولید جهانی) و بقیه در سایر نقاط میباشد.

تولید

تولید جهانی انواع چای طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴ بطور متوسط با آهنگ رشد سالانه ای معادل ۳/۶ درصد از ۱/۶ میلیارد تن به ۲/۲ میلیون تن افزایش یافته است. طی این مدت تولید جهانی چای سیاه با ۳/۶ درصد رشد سالانه از ۱/۱۹ میلیون تن به ۱/۶۶ میلیون تن و تولید جهانی چای سبز و دیگر انواع چایهای نیمه تخمیری با ۲/۵ درصد رشد سالانه از ۴۱۰ هزار تن به ۵۵۷ هزار تن بالغ گردیده است.

جدول شماره ۱- تولید جهانی انواع مختلف چای طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۵
واحد: هزار تن

سال	شرح	تمام انواع چای	چای سیاه	چای سبز
۱۹۷۵		۱۶۰۵	۱۱۹۵	۴۱۰
۱۹۷۶		۱۶۳۳	۱۲۳۰	۴۰۳
۱۹۷۷		۱۷۷۸	۱۳۷۱	۴۸۷
۱۹۷۸		۱۷۹۳	۱۳۹۲	۴۰۱
۱۹۷۹		۱۸۲۱	۱۴۱۳	۴۰۸
۱۹۸۰		۱۸۶۶	۱۴۳۹	۴۲۷
۱۹۸۱		۱۸۶۳	۱۴۱۵	۴۴۸
۱۹۸۲		۱۹۵۱	۱۴۲۶	۵۲۵
۱۹۸۳		۲۰۳۶	۱۵۳۱	۵۰۵
۱۹۸۴		۲۲۱۸	۱۶۶۱	۵۵۷
۱۹۸۵ *		۲۳۳۳	۱۷۱۳	۶۲۰
متوسط رشد در دوره ۱۹۷۵-۸۴		۳/۶	۳/۶	۲/۵

مأخذ:

FAO, Price Instability in the tea Market 1973-85, (Rome: FAO

Pub., 1986).

FAO, Production Yearbook(S) 1977-84, (Rome: FAO Pub.

1978-1985)

ومحاسبات موسسه مطالعات وپژوهشهای بازرگانی
*: ارقام قطعی نیست.

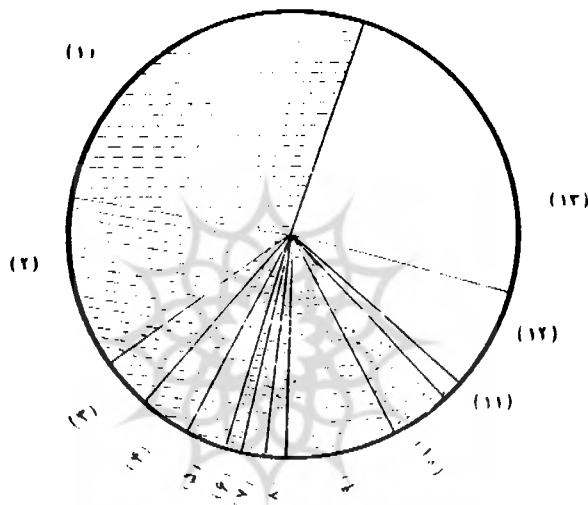
تولیدکنندگان عمده انواع چای در جهان به ترتیب عبارتند از: هندوستان، چین، سریلانکا، اتحاد جماهیر شوروی، ژاپن، کنیا، اندونزی، ترکیه، بنگلادش، آرژانتین، مالوی، ایران، ویتنام و موزامبیک. از میان کشورهای فوق کشورهای چین، ژاپن، اندونزی، اتحاد جماهیر شوروی و ویتنام تولیدکننده عمده چای سبز و دیگر کشورها تولیدکننده عمده چای سیاه میباشند.

بطور متوسط طی سالهای مورد بررسی بین ۲۲ تا ۲۶ درصد کل چای تولید شده در جهان اختصاص به چای سبز و حدود ۷۴ تا ۷۸ درصد آن به چای سیاه اختصاص داشته است. طی همین مدت در کشور چین و ژاپن به تنهایی حدود ۸۰ درصد چای سبز تولید شده در جهان و سه کشور سریلانکا، هندوستان و کنیا حدود ۶ درصد چای سیاه تولید شده در جهان را، تولید کرده اند. در میان کشورهای تولیدکننده چای سبز در جهان دو کشور اتحاد جماهیر شوروی و اندونزی در عین حال ۱۲ درصد تولید چای سیاه جهان را بعهده دارند. به عبارت دیگر این پنج کشور رویهم حدود ۷۲ درصد چای سیاه جهان را تولید کرده اند.

میانگین ده ساله تولید چای در جهان نشان میدهد که قاره آسیا با ۸۰ درصد کل تولید جهانی، بزرگترین تولیدکننده چای در بین قاره‌های جهان میباشد. پس از آن قاره آفریقا سهم ۱۰/۶ درصد تولید و قاره آمریکا با سهم ۲/۶ درصد تولید جهانی قرار دارند. کشورهای در حال توسعه ۸۷/۷ درصد و کشورهای توسعه یافته

۱۲/۳ درصد تولید جهانی انواع جای را بعهده دارند. سهم کشورهای در حال توسعه سرمایه‌داری را بین میان ۶۷/۵ درصد، کشورهای توسعه یافته سرمایه داری ۵/۷ درصد و کشورهای سوسیالیستی ۲۶/۸ درصد می‌باشد.

بمقدار شماره ۱- میانگین سهم کشورهای توسعه یافته و جای و گ. گروه کشورهای جهان طی سالهای ۱۹۷۸ تا ۱۹۸۲

کشورهای سوسیالیستی (۲۶/۸ درصد) | کشورهای توسعه یافته سرمایه داری (۵/۷ درصد) | کشورهای توسعه یافته جای (۶۷/۵ درصد) | کشورهای توسعه یافته جای (۵/۷ درصد)

۱- هندوستان (۳۰/۳ درصد)	۱۱- ویتنام (۱/۰۱ درصد)
۲- بریتانیا (۱۱/۰ درصد)	۱۲- اتحاد جماهیر شوروی (۶/۵ درصد)
۳- کوبا (۴/۹ درصد)	۱۳- چین (۱۹/۲ درصد)
۴- اندونزی (۴/۹ درصد)	
۵- برنگه (۴/۳ درصد)	
۶- سنگاپور (۲/۰ درصد)	
۷- آرژانتین (۱/۸ درصد)	
۸- اسرائیل (۱/۵ درصد)	
۹- سایر کشورهای در حال توسعه سرمایه داری (۶/۸ درصد)	
۱۰- روسیه (۵/۵ درصد)	۱۱- سایر کشورهای توسعه یافته سرمایه داری (۵/۷ درصد)

بطور کلی طی ده سال مورد بررسی سهم کشورهای هندوستان ، چین ، سربلانکا ، ژاپن ، آرژانتین ، مالاوی و موزامبیک در تولید جهانی انواع جای کاهش داشته است در صورتیکه سهم کشورهای کنیا ، ترکیه ، اتحاد جماهیر شوروی ، اندونزی ، بنگلادش ، ایران و ویتنام در تولید جهانی افزایش داشته است . اگر چه تولید جای در تمام این کشورها بجز ژاپن و موزامبیک روند صعودی داشته ، اما آهنگ رشد در کشورهای گروه اول کمتر از کشورهای ویتنام دوم بوده است . برابر محاسبات بعمل آمده طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴ متوسط رشد سالیانه تولید در ویتنام ۲۲ درصد ، در ترکیه و ایران ۱۱ درصد ، در کنیا ۱۰ درصد ، در اتحاد جماهیر شوروی ۸ درصد و در بنگلادش و اندونزی حدود ۶ درصد بوده است . در حالیکه این رقمها برای سه کشور هندوستان چین و مالاوی حدود ۳ درصد ، سربلانکا ۰/۷ درصد آرژانتین ۰/۵ درصد ، ژاپن ۰/۳ - درصد و بالاخره موزامبیک ۱/۶ - درصد بوده است .

میزان رشد تولید سالیانه طی این مدت در کشورهای در حال توسعه سرمایه داری ۳/۷ درصد و در کشورهای توسعه یافته سرمایه داری ۰/۰۹ درصد ، در کشورهای سوسیالیستی ۵ درصد بوده است . به عبارت دیگر ، قسمت اعظم افزایش تولید جای در جهان طی این سالها در کشورهای در حال توسعه سرمایه داری و کشورهای

عوامل موثر در تولید چای

عوامل موثر بر تولید چای را میتوان به عوامل طبیعی، فسی و اقتصادی تقسیم نمود .

۱- عوامل طبیعی : نوع واریته بوته چای و سن آن ، عرض جغرافیائی ، محل کشت ، حاصلخیزی خاک و جگونگی تغذیه بوته چای ، مقدار رطوبت هوا ، نور ، اختلاف دما بین سردترین و گرمترین ماه سال و ارتفاع از سطح دریا از جمله عواملی هستند که بر میزان تولید برگ سبز چای اثر می گذارند . یکی از مهمترین عوامل موثر اختلاف درجه حرارت سالیانه است . در مناطقی که اختلاف درجه حرارت سالیانه در دوره بهره برداری کم باشد ، دوره بهره برداری و تولید برگ سبز طولانی تر بوده و به علت اینکه رشد رویشی بوته های چای در سرتاسر سال ادامه دارد ، برداشت برگ سبز تقریباً " در ۱۲ ماه سال امکان پذیر است . اما در مناطقی که اختلاف درجه حرارت سالیانه زیاد باشد با سرد شدن هوا جوانه ها به خواب میروند و عمل برگ چینی تا سال بعد متوقف میشود .

در حالت اول بهره برداری از ماشین آلات ، سرمایه و نیروی انسانی بطور کامل و بدون وقفه و همچنین بدون افت و ضایعات انجام میگیرد و سرمایه گذار در تمام طول سال از عوامل تولید حداکثر استفاده را می نماید (هندوستان و کنیا) اما در حالت دوم که در مدت کوتاهی بیش از چند برابر ظرفیت کارخانه برگ سبز چای به کارخانه حمل میشود تولید چای با افت و ضایعات زیاد انجام میگیرد ، بنحوی که به علت عدم بهره

برداری از ماشین آلات در سایر اوقات سال ، عملاً" از درصد بالایی از ظرفیت کارخانجات استفاده نشده و به تبع آن هزینه تولید به مقیاس وسیعی افزایش می یابد (ایسران و ترکیه) .

۲- عوامل فنی : توجه به اصول علمی و روشهای نوین کشت و ریزی در باغات چای ، پراکندگی و وسعت مناسب قطعات چایکاری برای اجرای بهتر و صحیحتر عملیات زراعی ، تکنولوژی مناسب داشت و برداشت و سطوح مختلف مکانیزاسیون برای مناطق مختلف ، نحوه استفاده از سموم کودهای شیمیائی و ... از عوامل زراعی موثر بر تولید چای محسوب میشوند . در عین حال توزیع مناسب کارخانجات چای در مناطق چایکاری ، مسافت حمل و نقل چای از مزرعه تا کارخانه میزان فرسودگی ماشین آلات و وجود کادر ورزیده و با تجربه در مدیریت کارخانجات چای همگی از عوامل فنی موثر بر تولید چای میباشند که در بالا بردن راندمان صنعت چای سهم بسزائی دارند .

۳- عوامل اقتصادی: هزینه تولید چای در کشورهای مختلف و قیمتتهای داخلی آن در کشورهای عمده تولیدکننده ، ذخایر چای ، رقابت کشورهای تولیدکننده چای در زمینه قیمتتهای فروش چای و همچنین میزان سوبسید یا کمک مالی دولتها به چایکاران ، تسهیلات حمل و نقل و انبار داری ، شرایط مناسب و استاندارد برای بسته بندیهای چای و چگونگی انحصار فروش یا توزیع چای در کشورهای مختلف از عوامل مهم اقتصادی موثر بر تولید چای محسوب میشوند .

پیش بینی تولید انواع چای تا سال ۱۹۹۰

پیش بینی تولید جهانی انواع چای تا سال ۱۹۹۰ در جدول

شماره ۳ بر اساس دو نرخ پیشنه‌ادی زیر انجام گرفته است :

اول بر اساس متوسط نرخ رشد سالانه تولید در دوره ۱۹۷۵

تا ۱۹۸۴ که توسط موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی پیشنه‌اد
میشود .

دوم بر اساس نرخ رشد پیشنه‌اد شده توسط سازمان خواربار و

کشاورزی ملل متحد (FAO) .

جدول شماره ۳- پیش بینی تولید انواع چای طی سالهای ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۰
واحد: هزار تن

چای سیب‌ز		چای سیاه		انواع چای		سال
* ۳/۲	* ۳/۵	** ۱/۷	* ۳/۶	** ۲/۲	* ۳/۶	متوسط نرخ رشد سالانه
۵۷۴	۵۷۸	۱۶۸۲	۱۷۲۱	۲۲۶۶	۲۲۹۹	۱۹۸۵
۵۹۲	۵۹۸	۱۷۱۷	۱۷۸۴	۲۳۰۹	۲۳۸۲	۱۹۸۶
۶۱۰	۶۱۹	۱۷۴۶	۱۸۴۹	۲۳۵۶	۲۴۶۸	۱۹۸۷
۶۲۹	۶۴۲	۱۷۷۵	۱۹۱۶	۲۴۰۴	۲۵۵۸	۱۹۸۸
۶۴۹	۶۶۵	۱۸۰۵	۱۹۸۶	۲۴۵۴	۲۶۵۱	۱۹۸۹
۶۶۲	۶۸۹	۱۸۳۹	۲۰۵۸	۲۵۰۱	۲۷۴۷	۱۹۹۰

ماخذ: محاسبات موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی و سازمان
خواربار و کشاورزی ملل متحد .

* بر اساس نرخ رشد پیشنه‌ادی موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی

** سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد

بر اساس نرخ رشد پیشنهادهای و پیش‌بینی کارشناسان بررسی مسائل چای سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد تولید جهانی انواع چای تا سال ۱۹۹۰ با نرخ رشد متوسط سالانه ۲/۲ درصد، به ۲/۵ میلیون تن خواهد رسید که ۲۶ درصد آن چای سبز و ۷۴ درصد آن چای سیاه خواهد بود. به عبارت دیگر سهم چای سیاه تا سال ۱۹۹۰ حدود یک درصد نسبت به سال ۱۹۸۴ کاهش خواهد یافت و سهم چای سبز نیز به همین مقدار افزایش حاصل مینماید بر همین اساس نرخ رشد پیش‌بینی شده تا سال ۱۹۹۰ برای تولید چای سیاه ۱/۷ درصد و برای تولید چای سبز ۳/۲ درصد در سال میباشد. با توجه به اینکه متوسط نرخ رشد تولید سالانه چای سیاه طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴ برابر ۳/۶ درصد و بیشتر از متوسط نرخ رشد تولید سالانه چای سبز (۳/۵ درصد) بوده است (بطوریکه سهم چای سیاه طی ده ساله مذکور حدود نیم درصد افزایش و سهم چای سبز طی این مدت به همین میزان کاهش نشان میدهد). اگر دلیل موجهی برای تغییر روند نرخ رشد کنونی نداشته باشیم چنین بنظر میرسد که اگر جهت پیش‌بینی تولید جهانی چای تا سال ۱۹۹۰، متوسط نرخ رشد سالانه در دوره ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴ را ملاک بگیریم بسیار واقع بینانه تر باشد. کما اینکه روند مذکور در تولید جهانی چای در سال ۱۹۸۵ و برابر خواهد موجود طی سال ۱۹۸۶ نیز ادامه داشته است (جدول شماره ۱). از طرفی با توجه به اینکه روند مصرف جهانی چای نیز تقریباً " با همین نرخ روبه گسترش میباشد و کشورهای تولیدکننده چای خود را ملزم به اعمال محدودینهای

در زمینه کنترل تولید و صدور جای نمی بینند از این جهت نیسز دلیل قائم کننده ای برای تغییر و یا احتمالاً کاهش نرخ رشد تولید کنونی جای در جهان موجود نمیباشد. به همین دلیل و برابر نرخ رشد پیشنهادی موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، تولید جهانی انواع جای بر اساس متوسط نرخ رشد سالانه در دوره (۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴) تا سال ۱۹۹۰ با رشد سالیانه ۳/۶ درصد به ۲/۷ میلیون تن خواهد رسید که ۷۵ درصد آن جای سیاه و ۲۵ درصد آن جای سبز خواهد بود. به عبارت دیگر براساس این روند سهم جای سیاه تا سال ۱۹۹۰ با حدود ۰/۲ درصد افزایش از ۷۴/۸ درصد در سال ۱۹۸۴ به ۷۵ درصد در سال ۱۹۹۰ خواهد رسید و سهم جای سبز طی این مدت با همین مقدار کاهش از ۲۵/۲ درصد به ۲۵ درصد خواهد رسید (جدول شماره ۳).

از آنجا که نرخ رشد پیشنهادی کارشناسان سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد برای تولید انواع جای در دوره ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۰ نسبت به میانگین نرخ رشد تولید در دوره ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴ کمتر میباشد و برای این کاهش علل یا عواملی ذکر نگردیده است نمیتوان بصورت مستدل از نرخ رشد پیشنهادی کارشناسان مربوطه دفاع نمود. برای مثال متوسط نرخ رشد سالانه تولید جای سیاه که طی ده ساله فوق الذکر بیشتر از جای سبز بوده است توسط کارشناسان سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد برای سالهای ۱۹۸۵ تا ۱۹۹۰ به یکباره ۱/۵ درصد کمتر از نرخ رشد جای سبز پیشنهاد شده است. همچنین نرخ رشد پیشنهادی برای جای سیاه

۱/۹ درصد، برای چای سبز ۰/۲ درصد و برای تمام انواع چای ۱/۴ درصد نسبت به نرخ رشد سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴ دفعتاً " کاهش یافته است. ضمناً " نباید از نظر دور داشت که مصرف کنندگان عمده چای، کشورهای در حال توسعه و بر جمعیت جهان هستند که نرخ رشد جمعیت و مصرف چای در این کشورها در سالهای اخیر قابل توجه و بسیار بیشتر از نرخ رشد تولید پیشنهادی فوق الذکر بوده است. معهداً بر اساس نرخ رشد پیشنهاد شده توسط سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد تا سال ۱۹۹۰ سهم کشورهای در حال توسعه از کل چای تولید شده در جهان با یک درصد افزایش به ۹۰ درصد سهم کشورهای توسعه یافته با ۱ درصد کاهش به ۱۰ درصد خواهد رسید همچنین از کل چای سیاه تولید شده در جهان در سال ۱۹۹۰ حدود ۹۳ درصد در کشورهای در حال توسعه و ۷ درصد در کشورهای توسعه یافته تولید خواهد شد. بدین ترتیب تغییری در سهم این کشورها در تولید چای سیاه مشاهده نمی شود از طرفی سهم کشورهای توسعه یافته در کل تولید چای سبز طی سالهای ۱۹۸۴ تا ۱۹۹۰ از ۲۳ درصد به ۲۰ درصد و سهم کشورهای در حال توسعه (عمدتاً " چین) از ۷۷ درصد به ۸۰ درصد خواهد رسید. همچنین تا سال ۱۹۹۰ حدود ۴۸ درصد چای سیاه تولید شده توسط کشورهای در حال توسعه بروس ارتدکس و ۵۲ درصد آن بروس " سی. تی. سی (۱) خواهد بود در صورتیکه کل چای تولید شده در کشورهای توسعه یافته بروس ارتدکس خواهد بود و تا سال ۱۹۹۰ نیز تولید چای بروس سی. تی. سی. در این کشورها مرسوم نخواهد

(1) C.T.C.

شد. مقدار جای سیاه ارتدکس تولید شده توسط کشورهای توسعه یافته در سال ۱۹۹۰ برابر ۱۴ درصد کل جای ارتدکس تولید شده در جهان برآورد میشود که حدود ۱ درصد از سال ۱۹۸۴ بدست خواهد بود. بنابراین این ۸۶ درصد بقیه جای ارتدکس تولیدی در سال ۱۹۹۰ توسط کشورهای در حال توسعه تامین خواهد شد. نرخ رشد تولید جای ارتدکس تا سال ۱۹۹۰ بطور متوسط سالیانه ۱/۰ درصد خواهد بود در حالیکه نرخ رشد تولید جای "C.T.C." سالیانه ۳/۶ درصد در نظر گرفته شده است. در نتیجه تا پایان سال ۱۹۹۰ مواجه با افزایش سهم جای "C.T.C." و کاهش سهم جای ارتدکس در کل جای سیاه تولید شده در جهان خواهیم بود، بطوری که سهم جای "C.T.C." از ۴۴ درصد در سال ۱۹۸۴ به ۴۹ درصد در سال ۱۹۹۰ و سهم جای ارتدکس در همین فاصله از ۵۶ درصد به ۵۱ درصد تغییر خواهد یافت. البته نباید از نظر دور داشت که پیش بینی تولید جای سیاه تفکیک دو روش "C.T.C." و ارتدکس بدون خط امکان پذیر نیست همچنانکه تفکیک مقادیر مصرف جای "C.T.C." و ارتدکس برای بعضی کشورها بسیار مشکل است.

مصرف

مصرف جهانی انواع جای طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴ بطور متوسط با رشد سالیانه ای معادل ۳/۶ درصد از ۱/۵ میلیون تن به ۲/۱ میلیون تن افزایش یافته است. طی این مدت مصرف جهانی

جای سیاه با $\frac{3}{7}$ درصد رشد سالیانه از $\frac{1}{2}$ میلیون تن بسـه $\frac{1}{6}$ میلیون تن و مصرف جهانی جای سبز و دیگر انواع چایهای نیمه تخمیری با متوسط رشد سالیانه ۳ درصد از ۳۸۸ هزار تن بسـه ۵۰۵ هزار تن بالغ گردید. (جدول شماره ۴)

طی این دوره مصرف جای در گروه کشورهای سوسیالیستی بسـه ۳۶ درصد رشد از ۴۱۱ هزار تن به ۵۶۱ هزار تن رسید که قسمت عمده این افزایش متعلق به کشورهای چین و اتحاد جماهیر شوروی بوده است. از طرفی طی همین مدت مقدار مصرف انواع جای در گروه کشورهای توسعه یافته سرمایه داری تقریباً " ثابت مانده بگونه‌ای که مصرف این کشورها از ۵۱۷ هزار تن در سال ۱۹۷۵ به ۵۱۸ هزار تن در سال ۱۹۸۴ رسیده است. اگر نرخ رشد جمعیت در این کشورها را نیز مدنظر قرار دهیم خواهیم دید که مصرف سرانه این گروه کشورها کاهش نداشته است و از ۶۷۹ گرم جای برای هر نفر در سال ۱۹۷۵ به ۶۳۷ گرم جای برای هر نفر در سال ۱۹۸۴ تقلیل یافته است. از طرف دیگر مصرف جای در کشورهای در حال توسعه سرمایه داری با $\frac{64}{8}$ درصد رشد طی ده سال مورد بررسی، از ۶۶۲ هزار تن به ۱۰۹۲ هزار تن بالغ گردیده است بطور کلی طی دوره مورد بررسی سهم کشورهای توسعه یافته در مصرف جای از $\frac{42}{3}$ درصد به $\frac{35}{5}$ درصد کاهش یافته و سهم کشورهای در حال توسعه طی همین مدت از $\frac{57}{6}$ درصد به $\frac{64}{5}$ درصد افزایش یافته است. همچنین طی این مدت تغییرات سهم کشورهای توسعه یافته سرمایه داری در مصرف جهانی جای از $\frac{32}{5}$ درصد به $\frac{23}{8}$ درصد و کشورهای توسعه یافته سرمایه داری از $\frac{41}{6}$ درصد به $\frac{50}{3}$ درصد و گروه کشورهای سوسیالیستی

بدون هیچگونه تغییری ۲۵/۹ درصد بوده است .

مصرف کنندگان عمده انواع چای درجهان به ترتیب عبارتند از: هندوستان ، چین ، اتحاد جماهیر شوروی ، انگلستان ، ژاپن ، ترکیه ، ایالات متحده امریکا ، پاکستان و ایران . این کشورها بطور متوسط ۷۲ درصد کل مصرف چای جهان را بعهده دارند ، کشورهای کانادا ، استرالیا ، افریقای جنوبی ، اندونزی ، مراکش ، افغانستان ، مصر ، عراق ، عربستان سعودی و دیگر کشورهای خاورمیانه نیز از دیگر مصرف کنندگان قابل ذکر چای درجهان میباشند .

بطور متوسط طی سالهای مورد بررسی حدود ۲۴ درصد کل چای مصرف شده درجهان اختصاص به چای سبز و ۷۶ درصد آن به چای سیاه اختصاص داشته است . حدود ۶۰ درصد مصرف چای سبز جهان را کشور چین و ۲۵ درصد آنرا کشور ژاپن بعهده دارند . بطور کلی این دو کشور به همراه کشورهای اتحاد جماهیر شوروی ، اندونزی ، بنگلادش و مراکش حدود ۹۹ درصد چای سبز جهان را مصرف می نمایند . از دیگر کشورهای مصرف کننده چای سبز میتوان کشورهای ، ایالات متحده امریکا ، انگلستان ، ویتنام ، پاکستان ، کنیا ، سودان ، تونس و فرانسه را نام برد . چای سبز حدود ۹۴ درصد مصرف چای مردم ژاپن ، ۹۳ درصد مصرف چای مردم چین ، ۵۰ درصد مصرف چای مردم اندونزی و بالاخره حدود ۱۳ درصد کل مصرف چای مردم اتحاد جماهیر شوروی را شامل می شود ، در حالیکه سهم مصرف چای سیاه در هر یک از این کشورها به ترتیب رقمهای ۶ درصد ، ۷ درصد ، ۵۰ درصد و ۸۷ درصد میباشد .

جدول شماره ۴- مصرف جهانی انواع چای طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴
واحد: هزار تن

سال	شرح	انواع چای	چای سیاه	چای سبز
۱۹۷۵		۱۵۹۱	۱۲۰۳	۲۸۸
۱۹۷۶		۱۶۱۷	۱۲۷۵	۳۴۲
۱۹۷۷		۱۷۸۱	۱۳۲۰	۴۶۱
۱۹۷۸		۱۷۳۵	۱۳۶۰	۳۷۵
۱۹۷۹		۱۷۸۰	۱۴۰۷	۳۷۳
۱۹۸۰		۱۸۲۷	۱۴۷۲	۳۵۵
۱۹۸۱		۱۷۸۶	۱۴۶۳	۳۲۳
۱۹۸۲		۱۹۳۸	۱۴۵۷	۴۸۱
۱۹۸۳		۱۹۶۸	۱۵۴۸	۴۲۰
۱۹۸۴		۲۱۷۰	۱۶۶۵	۵۰۵
متوسط رشد در دوره ۸۴-۱۹۷۵		۳/۶	۳/۷	۳

ماخذ:

FAO, Price Instability in the World Tea Market

1973-85, (Rome: FAO Pub. 1986)

FAO Production Yearbook (S) 1977-84 (Rome: FAO

Pub. 1978-85)

ومحاسبات موسسه مطالعات وپژوهشهای بازرگانی .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مركز جامع علوم انسانی

بطورکلی طی ده سال موردبررسی سهم کشورهای هندوستان ،
اتحاد جماهیر شوروی ، ترکیه ، پاکستان ، ایران ، مصر ، عراق ، عربستان
سعودی ، کنیا و سریلانکا در مصرف جهانی انواع چای افزایش داشته
است در صورتیکه سهم کشورهای چین ، انگلستان ، ژاپن ، ایالات متحده
امریکا ، استرالیا ، کانادا و آفریقای جنوبی کاهش داشته است .

لازم به تذکر می باشد که مصرف چای در کشورهای ژاپن ، انگلستان ،

ایرلند، استرالیا، نیوزیلند و کانادا از رشد منفی برخوردار بوده،
 بگونه‌ای که کاهش صرف‌سرا نه‌چای در این شش کشور پیشرفته جهان
 بخوبی مشهود است. از جمله کشورهای چین، ایالات متحده آمریکا و
 آفریقای جنوبی نیز بخشی از سهم خود را طی ده سال اخیر در مصرف جهانی
 انواع چای از دست داده‌اند، مع‌هذا رشد سالانه‌ای در حدود ۱ الی ۲ درصد
 در مصرف خود داشته‌اند. البته چنین به نظر می‌رسد که این نرخ رشد قبل
 از آنکه ناشی از رشد مصرف چای در اینگونه کشورها باشد ناشی از رشد
 جمعیت این کشورها می‌باشد. بهر حال شواهد متعددی دال بر جایگزینی
 مصرف قهوه بجای چای در این کشورها بیچشم می‌خورد. همینطور اکثر این
 کشورها مصرف چای خود را به طرف مصرف چای فوری (INSTANTTEA) که از
 لحاظ طرز تهیه شایهت زیادی به مصرف قهوه دارد سوق داده‌اند و طرفی
 مصرف قهوه در این کشورها روبه افزایش نهاده است.

جدول شماره ۵: مصرف چای سیاه در کشورهای مختلف را نشان
 داده است. بطور کلی مصرف کنندگان عمده چای سیاه در جهان به ترتیب
 عبارتند از: هندوستان، انگلستان، اتحاد جماهیر شوروی، ایالات متحده
 آمریکا، ترکیه، پاکستان، مصر، ایران و عراق. این کشورها حدود ۷۵ درصد
 کل مصرف چای سیاه جهان را بعهده دارند.

در جدول مذکور مصرف کنندگان جهانی چای سیاه به سه گروه
 اصلی وارد کنندگان توسعه یافته و وارد کنندگان در حال توسعه و
 تولید کنندگان چای تقسیم شده‌اند و در عین حال تولید کنندگان چای
 نیز به سه گروه فرعی تولید کنندگان صادر کننده و تولید کنندگان وارد
 کننده چای تقسیم شده‌اند یا نظری اجمالی به جدول مذکور در می‌یابیم
 که طی دوره مورد بررسی:

جدوا شماره ۵ - مصرف جهانی جای سبزه طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴

واحد: هزار تن

کشور	۱۹۷۵	۱۹۷۶	۱۹۷۷	۱۹۷۸	۱۹۷۹	۱۹۸۰	۱۹۸۱	۱۹۸۲	۱۹۸۳	۱۹۸۴
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

۱- مصرف کشورهای توسعه یافته واردکننده جای

ایتالیان	۱۹۱/۱	۲۰۲/۴	۱۷۹/۷	۱۶۲/۶	۱۷۷/۰	۱۸۰/۶	۱۷۸/۵	۱۷۷/۵	۱۶۶/۰	۱۷۵/۰
آمریکای شمالی	۴۹/۶	۵۱/۳	۶۲/۶	۷۸/۹	۵۵/۲	۵۹/۶	۵۹/۶	۵۷/۸	۵۰/۶	۵۹/۲
آلمان	۸۹/۳	۹۶/۰	۱۰۷/۹	۹۰/۳	۹۲/۷	۹۸/۸	۹۳/۲	۹۵/۲	۸۸/۷	۱۰۰/۲
فرانس	۳۴/۶	۳۳/۶	۳۵/۲	۳۹/۷	۳۴/۲	۳۰/۷	۳۲/۲	۳۱/۷	۲۹/۲	۲۹/۲
اروپای غربی	۷/۵	۷/۱	۷/۷	۶/۹	۷/۲	۷/۶	۶/۸	۷/۱	۶/۶	۷/۷
جمع	۲۰۶/۹	۲۵۳/۸	۱۹۹/۸	۲۵۳/۰	۲۱۶/۸	۲۰۷/۶	۲۱۶/۸	۲۲۲/۲	۲۳۳/۷	۲۲۲/۶

۲- مصرف کشورهای در حال توسعه واردکننده جای

ایندونزی	۱۱/۰	۹/۲	۱۰/۲	۱۱/۶	۸/۷	۱۰/۰	۱۰/۰	۹/۷	۸/۸	۱۲/۲
مصر	۲۰/۵	۳۷/۶	۴۷/۲	۵۲/۲	۵۲/۱	۵۲/۲	۵۲/۲	۵۲/۲	۴۵/۰	۴۶/۱
لبنان	۱۴/۰	۱۰/۲	۷/۲	۱۲/۶	۱۱/۷	۱۳/۰	۱۳/۰	۱۳/۰	۸/۰	۷/۵
سودان	۱۰/۶	۱۰/۳	۱۱/۲	۱۱/۲	۹/۳	۸/۷	۸/۷	۸/۷	۷/۷	۷/۸
عراق	۱۸/۸	۲۱/۶	۲۱/۶	۲۱/۰	۲۲/۰	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲
پاکستان	۵۱/۰	۲۷/۷	۵۹/۵	۵۷/۰	۶۵/۲	۶۴/۶	۶۴/۲	۶۹/۱	۸۳/۲	۸۰/۱
ترکی	۵/۸	۱۲/۴	۷/۴	۱۶/۷	۱۶/۱	۱۵/۳	۱۰/۲	۱۵/۱	۱۸/۰	۲۰/۶
سوریه	۲/۲	۷/۲	۴/۷	۱۱/۸	۱۰/۵	۹/۲	۷/۸	۱۱/۰	۱۰/۶	۱۱/۷
دیگر کشورهای آسیای جنوبی	۳۳/۲	۲۰/۲	۳۵/۴	۵۲/۲	۳۶/۵	۵۴/۶	۵۴/۶	۵۲/۹	۴۴/۸	۴۶/۸
روسی	۶/۵	۷/۰	۶/۸	۷/۱	۱۰/۶	۹/۶	۸/۵	۹/۸	۷/۶	۷/۷
دیگر کشورهای آسیای شرقی	۹/۳	۱۱/۰	۹/۸	۱۲/۹	۱۰/۲	۱۰/۲	۱۲/۷	۱۱/۱	۱۱/۱	۱۱/۱
آمریکای جنوبی	۹/۱	۱۲/۱	۱۳/۲	۱۳/۸	۱۷/۶	۱۳/۲	۱۳/۲	۱۳/۲	۱۲/۲	۱۲/۲
جمع	۲۱۲/۵	۲۵۳/۶	۲۲۸/۱	۲۰۶/۲	۲۲۷/۷	۲۱۰/۵	۲۱۶/۹	۲۱۸/۸	۲۱۷/۲	۲۵۸/۸

۳- مصرف کشورهای تولیدکننده و واردکننده جای

اندونزی	۲۲۱/۰	۲۸۷/۰	۳۰۳/۰	۳۲۰/۰	۳۲۲/۰	۳۲۵/۰	۳۲۰/۰	۳۲۲/۰	۳۲۲/۰	۳۲۲/۰
ایندونزی	۸/۰	۸/۰	۸/۰	۸/۰	۸/۰	۸/۰	۸/۰	۸/۰	۸/۰	۸/۰
پاکستان	۲۰/۹	۲۱/۳	۲۱/۰	۲۱/۰	۲۱/۰	۲۱/۰	۲۱/۰	۲۱/۰	۲۱/۰	۲۱/۰
ایندونزی	۱۰/۹	۱۲/۶	۱۱/۶	۱۱/۸	۱۱/۸	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۱/۶	۱۱/۶
ایندونزی	۷/۵	۸/۱	۹/۶	۱۱/۰	۱۱/۰	۱۱/۰	۱۱/۰	۱۱/۰	۱۱/۰	۱۱/۰
ایندونزی	۲/۲	۲/۸	۳/۰	۳/۵	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۳/۲	۳/۲
دیگر کشورهای آسیای جنوبی	۶/۱	۵/۹	۵/۷	۶/۲	۵/۵	۵/۲	۵/۲	۵/۲	۵/۲	۵/۲
مالزی	۲/۵	۲/۷	۲/۰	۲/۸	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰
آمریکای جنوبی	۹/۰	۹/۰	۹/۰	۹/۰	۹/۰	۹/۰	۹/۰	۹/۰	۹/۰	۹/۰
چین	۲۰/۷	۲۲/۸	۲۰/۸	۲۰/۸	۲۰/۲	۲۰/۲	۲۰/۲	۲۰/۲	۲۰/۲	۲۰/۲
ترکی	۵۵/۶	۵۹/۵	۷۳/۲	۸۲/۰	۸۲/۰	۸۲/۰	۸۲/۰	۸۲/۰	۸۲/۰	۸۲/۰

۴- مصرف کشورهای تولیدکننده و واردکننده جای

ایندونزی	۲۲/۶	۲۰/۷	۲۳/۸	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲
ایندونزی	۱۲/۱	۱۲/۰/۹	۱۲/۰/۹	۱۲/۰/۹	۱۲/۰/۹	۱۲/۰/۹	۱۲/۰/۹	۱۲/۰/۹	۱۲/۰/۹	۱۲/۰/۹
ایندونزی	۲۲/۵	۲۲/۳	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲	۲۲/۲
جمع (۴۳)	۵۹۷/۹	۶۲۸/۶	۶۵۳/۶	۶۵۳/۶	۶۵۳/۶	۶۵۳/۶	۶۵۳/۶	۶۵۳/۶	۶۵۳/۶	۶۵۳/۶
جمع کل (۴۳+۱)	۱۲۰۳/۷	۱۲۷۵/۲	۱۳۰۶/۲	۱۳۰۶/۲	۱۳۰۶/۲	۱۳۰۶/۲	۱۳۰۶/۲	۱۳۰۶/۲	۱۳۰۶/۲	۱۳۰۶/۲

منبع: FAO, Price Instability in The World - Part B: Meat, 1973-81 (from the subsidiary tables).

* براساس اراحدشده در رواندا عمومی سازمان جای کشورها در مصرف جای کشورهای سالهای ۱۹۸۲ تا ۱۹۸۳ معادل ۷۳ تا ۷۵ هزار تن بوده است.

– مصرف چای سیاه در کشورهای واردکننده توسعه یافته تقریباً "بدون هیچگونه رشدی ثابت مانده است .

– مصرف چای سیاه در کشورهای واردکننده در حال توسعه با ۶۹ درصد رشد، ۱/۷ برابر شده است .

– مصرف چای سیاه در کشورهای تولیدکننده چای با ۵۱ درصد رشد، افزایشی در حدود ۳۰۰ هزار تن داشته است .

مقایسه درصد خودکفایی کشورهای عمده تولیدکننده چای در جهان

در جدول شماره ۶ و نمودار شماره ۲ نسبت تولید سرانه و مصرف سرانه کشورهای عمده تولیدکننده و مصرف کننده چای و درصد خودکفایی هر یک از آنها در سال ۱۹۸۳ نشان داده شده است بطوری که در جدول فوق الذکر مشخص می باشد کشورهای ایران، اتحاد جماهیر شوروی و ژاپن در بین تولیدکنندگان چای در زیر حد خودکفایی قرار دارند . بطور متوسط مصرف سرانه چای برای هر فرد ایرانی در سال ۱۹۸۳ معادل ۱۳۲۰ گرم بوده، در صورتیکه در همان سال تولید سرانه چای در ایران ۹۴۱ گرم بوده است . سد کشور ایران، اتحاد جماهیر شوروی و ژاپن به ترتیب در محدوده ۶۸ درصد، ۷۳ درصد و ۹۱ درصد خودکفایی قرار دارند کشور ترکیه جزء معدود کشورهای است که نه در لیست واردکنندگان و نه در لیست صادرکنندگان چای قرار دارد این کشور در مرز صد درصد خودکفایی قرار دارد . کشورهای ویتنام و هندوستان هر دو در نقطه ۱۵۵ درصد خودکفایی قرار دارند، با این نفاوت که هندوستان با تولید و صادرات انبوه خود

(۱) : مصرف سرانه چای در ایران در سال ۱۹۸۴ معادل ۱۷۰۰ گرم بوده است .

به علت افزایش شدید مصرف داخلی، در حال از دست دادن سهم خود در صادرات جهانی می باشد. مصرف داخلی جای در این کشور طی ده ساله مورد بررسی (۸۴-۱۹۷۵) حدود ۶۱ درصد فزونی یافته در حالی که تولید تنها ۳۲ درصد افزایش داشته است. معهذ این کشور هنوز بزرگترین صادرکننده جای در جهان می باشد در حالی که کشور ویتنام با سهم کمتر از ۱ درصد در صادرات جای جهان صادرکننده کم اهمیت و کوچکی می باشد. از طرفی کشور چین با ۲۷۷ گرم مصرف سرانه در مقابل ۴۰۸ گرم تولید سرانه، در سال ۱۹۸۳ حدود ۴۷ درصد ماژاد مصرف جای خود را صادر کرد کشور کنیا علی رغم مصرف سرانه ای در حدود ۱/۴۵ کیلوگرم در سال، تولید سرانه ای برابر ۶/۲۷ کیلوگرم دارد بگونه ای که این کشور حدود ۴/۳ برابر مصرف خود را تولید می نماید. کشور اندونزی نیز با ۴۲۰ درصد خود کفایتی حدود ۴/۲ برابر نیاز خود را تولید می کند و کشور بنگلادش نیز تنها ۳۳۰ درصد خود کفایتی پیشرفته است و حدود ۳/۳ بار بیش از نیاز خود جای تولید می کند. در این میان و تمایان ترا زهمه تولیدکنندگان چای، کشور سریلانکا قرار دارد که با ۱/۵۲ کیلوگرم مصرف سرانه، تولید سرانه ای در حدود ۱۱/۳۶ کیلوگرم دارد. با توجه به وسعت بسیار کم این کشور، این رقم به اندازه ای قابل توجه می باشد که سریلانکا را با ۸۴۷ درصد خود کفایتی پس از هندوستان، دومین صادرکننده بزرگ چای در جهان نموده است. این کشور در حدود ۷/۵ برابر نیاز خود را صادر می نماید در میان کشورهای غیر تولیدکننده چای در جهان بیشترین رقم مصرف سرانه متعلق به انگلستان و ایرلند و سپس لیبی، عراق، استرالیا، و نیوزیلند می باشد (جدول شماره ۶).

جدول شماره ۶۰ تولید و مصرف برای کشورهای عمده تولیدکننده و مصرف کننده انواع چای و در حدود دوازده ماهه فرت در سال ۱۹۸۳

کشور	کشورهای تولیدکننده چای		کشورهای واردکننده چای	کشورهای صادرکننده چای
	تولید	صادرات		
چین	۲۳۳۰	۲۲۰	۱۰۱	۲/۳۳۰
سرلانکا	۱۱/۲۱۰	۱/۵۲	۸۲۷	۲/۷۵۲
کنتیا	۴/۲۷	۱/۳۵	۲۳۲	۲/۰۹۰
بنگلادش	۰/۲۶۹	۱/۹۹	۲۳۲	۲/۲۹۰
اندونزی	۰/۵۶۲	۱/۲۲	۲۲۰	۲/۱۸۰
هندوستان	۰/۸۰۲	۰/۵۱۷	۱۵۵	۶/۴۸۰
ویتنام	۰/۲۸۹	۰/۲۱۲	۱۵۵	۲/۲۱۰
ژاپن	۰/۲۰۸	۰/۲۷۷	۱۲۷	۱/۶۳۰
ترکیه	۲/۱۱۰	۲/۱۰۰	۱۰۰/۲	۱/۳۹۰
ژاپن	۰/۸۶۳	۰/۹۴۶	۹۹	۲/۰۰۹
اتحاد جماهیر شوروی	۰/۵۳۵	۰/۷۲۳	۷۳	۰/۸۲۹
برازیل	۰/۱۲۱	۰/۱۰۶	۰/۸	۰/۶۶

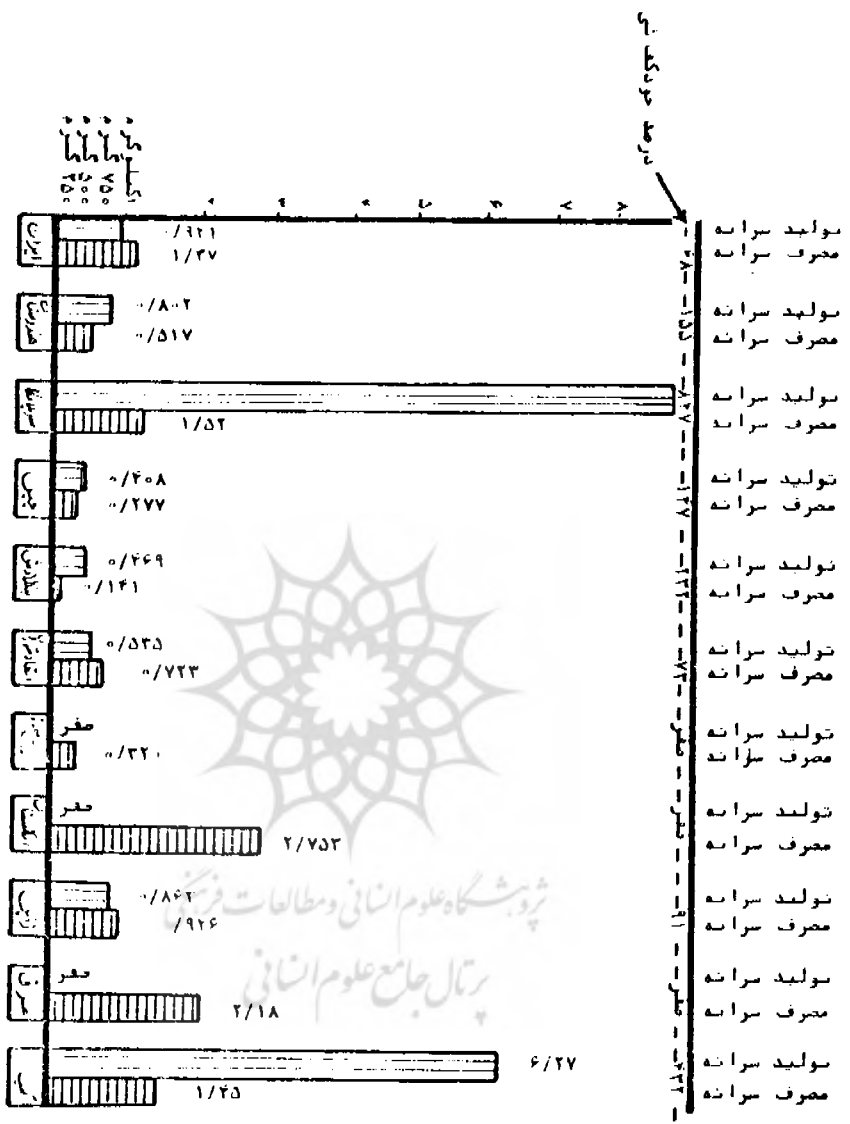
ماده واحده: بر حسب تریلوگرم و در حدود دوازده ماهه فرت در سال ۱۹۸۳. الف - ایالات متحده آمریکا
تولید و تجارت با رمان، نوار، پارچه و زری مثل مستند

برای محاسبات بعمل آمده طی سالهای مورد بررسی کشورهای تولیدکننده چای در جهان به لحاظ تغییرات سهم تولید و مصرف چای به سه گروه زیر تقسیم می شوند:

الف - کشورهای که سهم تولید و مصرف آنها طی سالهای مورد بررسی نسبت به تولید و مصرف جهانی تواما "افزایش داشته است".

کشورهای کنیا، اندونزی ویتنام، اتحاد جماهیر شوروی، ترکیه، بنگلادش و ایران از آن جمله اند.

سودا در ستاره - ۲- طبقه تولید و مصرف سواره کشور طی عمده براساسکلیه و پیشتر کسبده سواران، خان و درهه در نظر می
 مورث در سال ۱۹۸۳

ملاحظه : معاینات موسسه مطالعات و پژوهشهای سواران می

ب - کشورهای که سهم تولید و مصرف آنها طی سالهای مورد بررسی -
تو اما کاهش داشته است مانند چین و ژاپن، البته کشور چین علیرغم
داشتن رشد مثبت تولید و مصرف جای در حال از دست دادن سهم خود در
تولید و مصرف جهانی جای می باشد .

ج - کشورهای که سهم آنها در تولید جهانی کاهش داشته ولی سهم آنها
در مصرف جهانی افزایش داشته است؛ مانند هندوستان و سریلانکا
که رشد مصرف در این کشورها شتابی بیشتر از رشد تولید دارد .

کشورهای واردکننده جای نیز لحاظ روند رشد مصرف جای به سه گروه زیر
تقسیم می شوند :

الف - کشورهای که سهم آنها در مصرف جهانی افزایش داشته است که

کشورهای فرانسه ، لهستان ، پاکستان ، مصر ، عراق ، سوریه ،
عربستان سعودی ، تونس و جمهوری فدرال آلمان از آن جمله اند .

ب - کشورهای که سهم آنها در مصرف جهانی انواع جای طی سالهای

مورد بررسی کاهش داشته است ، کشورهای کانادا ، ایالات متحده
امریکا ، انگلستان ، ایرلند ، هلند ، استرالیا ، نیوزیلند ،
افغانستان ، سودان ، لیبی و کویت از آن جمله اند .^(۱)

ج - کشورهای که سهم آنها طی سالهای مورد بررسی در مصرف جای

جهان ثابت بوده است مانند کشورهای مراکش ، واردن .

(۱) : به احتمال قریب به یقین مصرف و مصرف سرانه واقعی جای در
کشورهای حاشیه خلیج فارس نه تنها کاهش نیافته است بلکه افزایش
نیاز داشته است اما از آنجا که در گذشته قسمت اعظم واردات این کشورها
بسیورت غیررسمی به بازارهای کشورهای همسایه سرانبرگردیده
است رطی سالهای اخیر زمینه برای اینگونه واردات مجدد جای در این
منطقه مساعد نمیشد مصرف ظاهری جای در این کشورها روبه کاهش
نهاده است در حالی که روند مصرف واقعی این کشورها روبه افزایش است .

پیش‌بینی مصرف انواع چای تا سال ۱۹۹۰-

بر اساس نرخ رشد پیشنهادی کارشناسان بررسی مسائل جای سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد، مصرف جهانی انواع چای تا سال ۱۹۹۰ بارشده سالانه‌ای معادل $1/8$ درصد به $2/4$ میلیون تن خواهد رسید که ۲۶ درصد آن چای سبز و ۷۴ درصد آن چای سیاه خواهد بود. به عبارت دیگر سهم چای سیاه تا سال ۱۹۹۰ حدود ۲ درصد کاهش خواهد یافت و سهم چای سبز نیز به همین مقدار افزایش حاصل می‌نماید. بر همین اساس نرخ پیش‌بینی شده تا سال ۱۹۹۰ برای مصرف چای سیاه $1/2$ درصد و برای مصرف چای سبز $3/7$ درصد در سال خواهد بود. همینطور از کل چای سیاه مصرف شده در جهان در سال ۱۹۹۰ حدود ۴۸ درصد متعلق به چای "C.T.C." و ۵۲ درصد بقیه را چای تهیه شده بر روش ارتدکس تشکیل می‌دهد. سهم چای ارتدکس در مصرف جهانی چای سیاه تا سال ۱۹۹۰، ۵ درصد کاهش می‌یابد و سهم چای "C.T.C." به همین مقدار افزایش حاصل می‌نماید.

تقاضا برای انواع چای در کشورهای غیر تولیدکننده چای بارشده سالانه ناچیزی (معادل $0/66$ درصد) از ۸۵۵ هزار تن در سال ۱۹۸۴ به ۸۹۰ هزار تن در سال ۱۹۹۰ خواهد رسید در حالی که رشد مصرف انواع چای در کشورهای تولیدکننده چای طی همین مدت معادل $2/5$ درصد در سال خواهد بود همینطور برای مصرف چای سیاه در کشورهای غیر تولیدکننده چای طی سالهای ۱۹۸۴ تا ۱۹۹۰ مجموعاً $3/4$ درصد رشد پیش‌بینی شده است. در صورتیکه پیش‌بینی این رشد برای کشورهای تولیدکننده چای در همین مدت $10/3$ درصد می‌باشد در عین حال رشد

مصرف چای سبزی همین مدت برای کشورهای واردکننده غیرتولیدکننده
 کننده ، ۹/۷ درصد برای کشورهای تولیدکننده (عمدتاً "چین و ژاپن")
 ۲۴/۷ درصد پیش بینی میشود .

لازم به تذکر میباشد که روند رشد مصرف طی سالهای ۱۹۷۵ تا
 ۱۹۸۴ برای چاه سیاه سالانه ۳/۸ درصد و برای چای سبز سالانه ۳ درصد
 بوده است بدین معنی که نرخ رشد پیشنها شده توسط سازمان خوار-
 بار و کشاورزی ملل متحد برای دوره ۱۹۸۴ تا ۱۹۹۰ برای چای سیاه ۲/۶
 درصد کمتر و برای چای سبز ۷/۰ درصد بیشتر از نرخ رشد این نوع چای
 طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۸۴ پیشنها شده است .

جدول شماره ۷- تقاضای انواع چای در سال ۱۹۸۴ و پیش بینی
 آن در سال ۱۹۹۰
 واحد: هزار تن

۱۹۹۰			۱۹۸۴			سال				
چای سیاه		چای سبز	چای سیاه		چای سبز	شرح انواع چای	کشورهای تولیدکننده چای			
ارزدکس	مجم		ارزدکس	مجم						
۹۲۸	۸۶۲	۱۸۰۱	۶۳۹	۲۴۴۰	۹۶۰	۷۲۰	۱۶۸۰	۵۲۲	۲۲۰۲	کشورهای تولیدکننده چای
۲۲۵	۵۷۶	۱۰۰۱	۵۴۹	۱۵۵۰	۵۳۲	۳۷۵	۹۰۷	۲۲۰	۱۲۴۷	کشورهای تولیدکننده چای
۵۱۲	۲۸۷	۸۰۰	۹۰	۸۹۰	۲۲۸	۳۴۵	۷۷۲	۸۲	۸۵۵	کشورهای تولیدکننده چای

ماخذ: FAO, Revised Assessment of Long-Term Outlook

For Black Tea (Rome:FAO Pub. 1986).

... ادامه دارد